

انجمن جامعه‌شناسی ایران

کمیته «زبان، مفاهیم و واژگان علوم اجتماعی»

انجمن جامعه‌شناسی ایران

خلاصه مقالات همایش

زبان و مفاهیم علوم اجتماعی

۲۶، ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۱

تهران - سالن اجتماعات انجمن جامعه‌شناسی ایران

انجمن جامعه‌شناسی ایران

انجمن جامعه‌شناسی ایران

- آسیبشناسی اجتماعی طنز کلامی در رساله با استفاده از لایحه‌های محلی ایران / سید محمد حسینی معصوم ۹۹
- تفاوت واکنش افراد نسبت به تابو در زبان اول و زبان دوم / فریده حق بین، مهناز طالبی ۱۰۰
- الگوی مشارکت اجتماعی در یادگیری واژگان زبان انگلیسی: شیوه‌ای اثر بخش در یادگیری زبان انگلیسی / سعید خزایی، محمد احمدی، غلامرضا زارعی ۱۰۱
- نگاهی نو به زبان‌های کرپول / نگار دلاوری اردکانی، نسیم فکورنیا ۱۰۲
- کنش‌های تر زبان‌های پنجین در عصر جهانی شدن / نگار دلاوری اردکانی، شبنم میرسبحانی لنگرودی ۱۰۳
- واژگان خویشاوندی در زبان‌های فارسی، عربی، انگلیسی و فرانسه و بررسی علت‌های فرهنگی اجتماعی و زبانی در تولید تفاوت‌ها / سمانه دریغ گفتار ۱۰۴
- ریشه‌شناسی واژه‌های "اجتماع"، "ملت" و "مردم" در زبان فارسی و مقایسه با ریشه‌های معادل‌های انگلیسی / واژه‌های مذکور / سمانه دریغ گفتار ۱۰۵
- زاینده خیال و واقعیت در ادبیات داستانی کردی (مطالعه موردی: رمان‌های یختیار علی) / سارا دازایی، عبدالله مغاخری ۱۰۶
- تحلیل گفتار جامعه‌سازی فوکو در کتاب *زاده به دانش* / علی رحیمی، نواب همتیان ۱۰۷
- طبقات اجتماعی ایران ساسانی بر پایه نوشته‌های فارسی میانه / حمیدرضا رضواند ۱۰۸
- لزوم توجه به فولکلور کودکان در بررسی زبان از منظر انسان‌شناسی / سید جواد رسولی ۱۱۰
- چلنی شدن و زبان (به ویژه زبان‌های محلی) / مهستی رسولی ۱۱۱
- واکاوی معنایی قطعنامه‌ی ۱۵۹۸ / سمیه رماتی، محسن خلیلی ۱۱۲
- تأثیر طبقه‌اجتماعی بر طرز خطاب کردن خویشاوندان / محسن سلیمان ۱۱۳
- پارامترهای مثنوی انتخاب زبان / ترجیحات کودکان ایرانی برای تشکیل اعمال گفتاری مستقیم / محسن سلیمان، رویا عبدالله پور ۱۱۴
- زاینده زبان‌های تاتی و ترکی در منطقه خلخال / جهان‌دوست سبزه‌علی پور، رویا سیفی ۱۱۵
- تأثیر تحولات سبلی اجتماعی بر دگرگونی‌های زبان فارسی در حوزه‌های سیاسی - اجتماعی در دوره‌های مختلف نظام جمهوری اسلامی ایران / حسین ستوده ۱۱۶
- زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی زبان / قرشته سراج ۱۱۸
- مطالعه زبان نسویری و اسازانه / یونول در گفتار انتقاد اجتماعی / امین شهبازی، محمد هاشمی ۱۱۹
- بررسی نمودهای زبان شناختی در بزه کاران زندان‌های استان تهران و البرز / زینب شروان، آمنه حسن آبادی ۱۲۱
- امیریالیسم، فرهنگی و زبانی: بایسته‌هایی برای بومی سازی کتب خارجی / محرم شریفی، علیه شریفی ۱۲۲
- تبیح اله منصوره در «چنین گفت کارل مارکس» / مصطفی صداقت رستمی ۱۲۳

واکاوی معنایی قطعه‌نامه‌ی ۵۹۸

سمیه زمانی، *محسن خلیلی**

از منظر ویتگنشتاین، هر کدام از کاربردهای زبان، مقصودی خاص را دلالت می‌کنند که آن‌ها را، بازی زبانی می‌نامند. تحلیل معنایی بازی‌های زبانی می‌تواند آشکارکننده لایه‌های پنهانی قدرت باشد. هنگامی که در متن‌های سیاسی بازی‌های زبانی بازی‌های پنهانی می‌شوند، به دلیل درهم‌تنیدگی و استتار قدرت و ایدئولوژی در متن، تحلیل یافتار متن، لایه‌های ناخوانده را هویدا و پیوند پنهان ایدئولوژی/سلطه را آشکار می‌کند. تحلیل گفتمان انتقادی، روشی برای واکاوی و شالوده‌شکنی متن در راستای آشکارسازی رابطه‌ی قدرت/ایدئولوژی است. فرکلاف، بر این باور است که وقتی مفروضات مستتر در پیش‌فرض‌ها، ویژگی «عقل سلیم در خدمت قدرت» را دارا می‌شوند، کارکردی ایدئولوژیک می‌یابند. در تفسیر متن، با دانستن این دو نکته که از دریچه‌ی تاریخ می‌توان به متن‌ها نگریست و متون در روند آفرینش خود، ناگزیر از پیوست‌اگست با دیگر متون‌اند. ناگزیر بهارجاعانی که متنی به متن دیگر دارد، توجه می‌کنیم و پیش‌فرض‌های مولدین را با توجه گزاره‌های بینامتنی روشن می‌سازیم. نگارندگان، با کار بست روش فرکلاف، به واکاوی معنایی پیام امام خمینی درباره‌ی پذیرش قطعه‌نامه‌ی ۵۹۸ می‌پردازند. واکاوی معنایی پذیرش آتش‌بس در پیام قطعه‌نامه، بر دو بازی زبانی تبلیغاتی با «دیگری»، برای تثبیت گفتمان انقلاب، و بازی زبانی با «خودی» (امام، به‌عنوان حکومت‌گر و مردم، به‌عنوان حکومت‌شونده) برای تثبیت پذیرش همگنی قطعه‌نامه استوار بود. در واقع، درون‌مایه‌ی پیام، بر پیوستگی و بازآفرینش ایدئولوژی انقلابی، دلالتی ضمنی داشت.

واژگان کلیدی: ویتگنشتاین، بازی‌های زبانی، تحلیل گفتمان انتقادی، فرکلاف، امام خمینی، صلح، جنگ

* دانش‌آموزی کارشناسی ارشد علوم سیاسی و پژوهش‌گر s_zamani_th@yahoo.com

** استادیار علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد mohsenkhalili1346@yahoo.com